

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁR EGYLETEK KÖZLÖNYE

Majelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.		FŐSZERKESZTŐK:		SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:		Dr Gyarmathy Dezső, földbírtokos.	Dr Hinkelér Fels Ernő, orsz. képviselő.	Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.
Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.		Dr Kállay Tamás, orsz. képviselő.	Dr Pál Ernő, ügyvéd.	Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tér sora 1 K.
Telefon	Eny példány 10 fillér.	Telefon		M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.
SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülei Sz. Lajos.				

Gaztettek

a törvény nevében.

A legszentebb népjogokat mosdatlan szájjal hirdető, valósággal minden jog ellen törő zugkormány stilszerűen működik. A ki oly fennen hirdeti a politikai véleménynyilvánítás szabadságát, orvtámadást intéz azok ellen, kik politikai meggyőződésüket hazaszeretettől és nemzeti érzéstől áthatva nyilvánítják s hazafiságra, a nemzet jogainak védelmében való kitartásra buzdítanak másokat. Nem elégszik már meg azzal, hogy fölbérelt cinkostársaival véres támadásokat intéztek a becsületes és hazafias polgárság s a nemzeti küzdelem vezérei ellen, hanem fölemeli szentségtörő kezét feltve őrzött alkotmányunk egyik leg-erősebb védőbástyája, a sajtószabadság ellen.

Nemzeti történelmünk legszomorubb lapjai azok, melyek a gondolatszabadság elnyomását, a sajtó láncraverését örökítik meg. Az a császári önkény, mely Magyarországot mindenkor legigázott, meghódított tartománynak tekintette s melynek csak egy célja volt: teljesen beolvasztani hazánkat az „összmonarchiába“, alkotmányunk ellen intézett vakmerő és erőszakos támadásaiban mindig a gondolat szabadságát kezdte ki legelőször. Nagyon jól tudta, hogy az önkényuralom sötét éjszakájának semmi sem olyan hatalmas ellensége, mint a sajtószabadság fényes világitó, mindent besugárzó és minden bünt fölfedező napja. Ezért kellett az ugynevezett „Szent szövetség“ idejében védvámvonulat létesíteni az ország körül a — könyvek ellen. Féltek attól, hogy a külföldi felvilágosultság mind halomra dönti a középkorból megmaradt zsarnokság bálványait.

A védekezés azonban hiába való volt. Mert valamint a legszorgosabban besötétített szobába is behatol elvértve egy-egy vékonyka napsugár, arra figyelmeztetve az alvókat, hogy megvirradt már, ébredjétek: azonképpen a felvilágosultság fényes sugara ellen is hiába volt az osztrák hatalomnak minden óvó-intézkedése, mert beszűrődött az a nyitva hagyott hézagokon s fölébresztette az elmaradottság, a butaság sötét börtönébe ve-

tett nemzetet, mely aztán erejének tudatára ébredve, hangosan követelte jogát és összetörte a gondolatot lenyűgöző békókat.

A nemzeti szabadsággal együtt diadalmaskodik a sajtószabadság, mert ez amannak kiegészítő része, egyik a másik nélkül el sem képzelhető. És a nemzeti szabadság bukásával halálos sebet kap a sajtószabadság is. A zsarnoki önkény, mely egész Magyarországból egy nagy metőt csinált, rátette fojtogató karmait a sajtószabadságra is. És ismét csak az alkotmány visszaállítása támasztotta fel halottaiból a gondolat szabadságát.

Azóta feltve őrzött kincse a nemzetnek, melyet mindenkor szeretettel gondozott. Nem is mert hozzányulni egyetlenegy kormány sem, mert ha eddig mindegyik kész szolgája volt is Bécsnek, oly nyilvános törvénysértésre, az alkotmánynak oly nyílt és erőszakos megtámadására, mint a mostani kormány, egy sem vetemedett.

A darabontok azonban össze akarják törni az egész magyar alkotmányt, meg akarják alázni az egész magyar nemzetet, hogy elmondhassák, mint nem is oly rég, az orosz hadvezér: „Magyarország Felsőged lábai előtt fekszik.“

Ennek a munkának azonban nem kedvez a világosság, melyet a sajtó támaszt. A gonosztevők, az orgyilkosok, a betörők sötétben végzik büns munkájukat. Sötétséget akarnak csinálni a darabontok is, hogy így ellenőrizhetetlenül annál jobban sikerüljön átkos munkájuk.

A sötétséget ők is, mint minden zsarnokság, a sajtó ellenőrzésének lehetetlenné tételével, a sajtószabadság megsemmisítésével akarják elérni. Erre a célra nem cenzurát állítanak föl, mert hisz ennek a mai viszonyok között semmi foganatja nem volna, hanem a büntetőtörvény intenciójának félremagyarázásával és világos meghamisításával egyre másra koboztatják el az ellenzéki lapokat.

Okot könnyen találnak ők erre, hiszen tudnivaló, hogy nem válogatás az eszközökben. Ők, a kiknek törvényes és parlamentáris felfogás szerint az volna a köteleességük, hogy felelőségükkel fedezzék a király személyének felelőtlensé-

gét, kirugják maguk alól a parlamentáris felelőség törvényes alapját és törvénytelen tetteik védelmére minduntalan a király személyével fődözik magukat. Nem átalják bevinni a király személyét a napi politikába s gyalázatos törvénysértéseiket a közérdek ürügye alatt, a király palástja mögé rejtözve követik el.

A király személyét használják föl a sajtószabadság elnyomásánál is. Keresve keresik a hírlapi közleményekben a félremagyarázható kifejezéseket, hogy azokból királysértést koholva alapot kapjanak az ujság elkobzására. Ártatlan költeményekért, melyeken máskor lojális hazafiak lelkesedtek, senkit sem sértő szójátékokért, valójában nem az uralkodó, hanem a kormány ténykedéseit bíráló cikkekért most a rögtönös elkobzás jár ki a véleményét szabadon nyilvánító, meg nem vásárolt ujságoknak.

Ez a gyalázatos gonosztevő banda, melynek egy célja van: az, hogy Magyarországon teljesen urrá tegye az osztrák cenzarizmust, szemérmetlenül követi el egyik büntényt a másik után.

Nem elégszik meg azzal, hogy a király személyét használja fel a sajtószabadság ellen intézett merényleteihez eszköznek, hanem látván, hogy a hazafias törvényhatóságok ellenállásán megtörik minden fufangja, már a nyílt erőszak útjára lépett.

Fegyveres rendőrök és csendőrök kíséretében tört be az ujonnan kinevezett császári biztos Pestvármegye székházába és fegyveres erővel verette szét az ott összegyűlt törvényhatósági bizottsági tagokat.

Az álarc tehát lehullott. Most már teljes ocsmányságában látjuk a nyílt abszolútizmust. Ha van még, a ki kételkedik benne, ha van még, aki azt hiszi, hogy alkotmányos országban élünk, az olvassa el azokat a legujabb hírlapi tudósításokat, melyek az eseményeket szárazon, minden hozzáadás nélkül tárják szemünk elé. És meg fog győződni, hogy azok a gazemberek, kik magyar kormánynak hazudják magukat, minden álszemérmel félre téve, teljes nyíltsággal folytatják a magyar alkotmány ellen romboló munkájukat.!

A magyar történelemben, —

ugy látszik — időnként megújulnak bizonyos események. A sajtószabadság elnyomása, a vármegyei önkormányzat nyakára küldött adminisztrátorok, a megyei közgyűléseknek fegyveres erővel való sétverése mind ismert dolgok már előttünk.

Hanem ismerjük a fegyveres ellenállás történetét is. Nem feledtük el azokat az idöket, mikor a magyar nemzet az erős és hatalmas Ausztriával szállott szembe. Mi nem kívánjuk, hogy ismét arra kerüljön a sor, de az alkotmány gyilkosai is meggondolhatnák, hogy ha a nemzet nyul az ultima ratiohoz, az nemcsak a kormány, hanem a kormányforma bukása is lesz.

Dr Pál Ernő.

Hazaárulás-e vagy gyávaság?

(V. S.) A „Csikvármegye“ című lap az ottani közvélemény nyilatkozata alapján Udvarhely vármegye összeségét a hazaárulás vádjával illette. Nem védem az esetet, melylyel a törvényhatóság többsége nov. 11. és 14-ik napjával gyalázatot hozott a megyére. Egy könnyen nem is mossuk le azt, nem is tagadhatjuk le, mert mint tudjuk, a szó, melyet kimondánk: elrepül visszahozhatlanul; még inkább a tett, a mely el van követve. De gondolkodtam rajta, hogy követhetnek hazaárulást, vagy ehhez legelőbb is közelállót azok, kik multjokkal és közvetlen érintkezésükben jó magyar szívet, gondolkozást mutatnak? Kutattam az alaptényezőknél azt az indító okot, mely a többséget ezen megbélyegző irányba terelte. Isten látja lelkem, nem magam vagyok az első, ki elítélem és rettenetes gyengeségnek tudom be, de igyekszem az ő szempontjukból indulni ki, azonban nem mellözve az enyémet sem.

Több tényező működött közre: az új főispán, a megyei tisztviselői kar, a törvényhatóság többsége, sőt a megye társadalma is.

Az ő felfogásuk szerint a magyar társadalom nem elég erős az ellenállásra, népünk szegény, nem bírta volna ki a tisztviselőkről való gondoskodást, de nem is igen akarta, a koalíció mégis tullesziti a hirt a helyett, hogy örvendene azon kedvező eseménynek, hogy a megye egy „ki próbált“ emberét neveztek ki főispánjának, ki csak hasznára lesz a megye gazdasági életének stb. stb.

Itt álljunk meg. Ösmerjük el, hogy szegények vagyunk, ösmerjük el,

hogyan társadalmunk közömbösen viselkedett és csak ilyen társadalmi erőtlenség szülhet ilyen eredményt, de mondjuk ki nyíltan, őszintén, hogy gyávák vagyunk elsőtől utolsóig és ez hozta megénk az örök gyalázatot.

A 400 éves gyászos politika megölte a nemzet gerincét: a középosztályt, mely századokon keresztül a nemzeti ellenállásnak legmegbízhatóbb elemét adta, minő volt Hertelendy György a zalai, ki Amadé Antal kir. biztost szemrehányásaival képes volt a megyeházból kiűzni; milyen volt Lónyai László a zempléni, ki a kormánybiztos alól a széket rántotta ki, avagy Uzovics János, Ocskay Ignác, kik inkább elfogadták báró Eötvös Ignácól a bebörtönzést, semhogya a nemzeti követelésből engedjenek. Ilyenek voltak a Földváryak, Szentkirályi Mór, Nyári Pál és számtalanok. Most pedig ez a középosztály eladósodva, önérzetéből kivetkőzve fut az olyan hivatal után, melyet bár a nemzet és saját jobb érzése rovására tölthet, de uri fogatot tarthat, finomabb bort ihat, gazdagabban táplálkozik, sőt a hízogók sem hiányoznak. Siet elfoglalni ez állást, mert nincs bátorsága a szégyenséget, mellőzést tünni.

Most a középosztályból, a középbirtokosokból telik ki a főispáni kar, a hajdan erősek utódaiból. Így lett Ugron Jánosból főispán, ki meglehet, azon tudatban cselekedett, hogy valami nagy dolgot visz véghez, pedig nem cselekedett egyebet kis vagy lekicsinylendő dolognál.

Ez a középbirtokos osztály adta a megyei tisztviselőket, a társadalom gerincoszlopát, mely nemzeti ellenállás esetén, mint 1823-ban is Bars megyében Ambró Károly alispán vezetése alatt megtette, lemondott állásáról, csak hogy ne legyen ki a kormánybiztost fogadja. Hasonlót látunk most is igen sok megyében, hol a középbirtokos osztály még életerős. De megyékben ezek szándékosan le voltak szorítva a tevékenység teréről és az állások olyanokkal betöltve, kiknek helyzete, nevelése, hozzánk való viszonya kizárta a bátorságot. Kettőben feleltünk fel merészséget és örömmel konstatáljuk, hogy mindkettő itt is született, itt nőtt fel. A tisztviselők nagy zöme azonban nem volt képes a nemzeti küzdelem színvonalára emelkedni, nem bizott a megye társadalmi erejében, irtózott a nincsentől és a helyett, hogy a küzdelem élére állt volna, az első ütközetnél megfutamodott, magával ragadva a kishitűeket is.

A törvényhatóság többsége. A 14-iki közgyűlésen a 224 bizottsági tag közül 123 félt eljönni, a megjelent 100 bizottsági tagból a jegyzők, tanítók és hivatalnokoknak nem volt bátorságuk otthon maradni. Ők be voltak rendelve, tehát bejöttek és megalakították azt a többséget, mely meghozta a megbotránkoztató határozatát. Ezen pártnak különben meg volt az az eredendő büne is, hogy a multakban uralomhoz volt szokva, de a törvényhatóság kebelén kívül teljesen le van verve és ezt mégsem akarja beismerni. Végzetes lett a megyére, de végzetes lesz szomorú

ténye, ránézve is. Rövidlátása annyira ragadtatja, hogy társadalmilag is tömörülni akar és Kristóffy-Ugron irányú szöcsövet akar alapítani, program alapján, „a leggyengébb dal, melyet valaha énekeltek“.

Megyénk közönsége szintén gyáva-ságig menő közömbösséggel szemlélte a dolgokat.

Kettő van ami megerősítheti a szíveket és letörölheti a szégyenbélyeget: a szilárd hit és a merész bátorság.

Szilárd hit abban, hogy az udvarhelymegyei állapotok visszasak; minden becsületes hazafi csak egy hajón evezhet, azon, melyet a koalíció vezet. Mert most nem párturalom mire az törekszik, hanem alkotmányunk megvédése. A párt-szenvedélyt, kishitűséget s ezekben papjait ki kell dobni, mint fölösleges terheket. Merész bátorság lépje el a lelkeket, mely dacol éggel és földdel, de hitét, meggyőződését sárba tiporni nem engedi! Így a szégyenfolt törölve lesz.

A politikai helyzetről.

Most jön a medve.

Az első csatározásoknak csakhamar vége. A pécsi kéz felozlatta nem egyszer az országházat, nem használt semmit, a nemzet felvette a harcot a törvényhatóságok kebelébe és hála a magyarok Istenének igen sok kuruc vármegye akadt, melyek nem úgy viselték magukat, mint Udvarhelyvármegye, hanem tisztviselő, törvényhatóság válvetve veri vissza a betolakodó idegen érzelműt. Harcba akarta vinni a nemzetiségeket, bele bicsaklott, sőt a horvátok, dalmátok hozzánk csatlakoztak. Belevitte az ütközetbe a nemzetközi szociálistákat, de az sem hozta meg a kellő sikert. Győzniök pedig kell, mert ők így határozták: katonaság fogytán, önként nem jelentkeznek, a pottartalékosok kérdés bevonulnak-e, már pedig katona és katona legyen a föld fenekéből is, mert a történelem tauusága szerint a nép szeretete által cserben hagyott egyed uralkodók egyetlen támasza a katonaság, a fegyelmzett, vas szigorral vezetett katonaság, mely nem ösmer hazát, testvért, barátot és csak egyért lelkesül, a hadurért. Katonaság kell, de honnan fizessük, mikor az a lázadó magyar megtagadta a fizetséget, eldugta a jövedelem forrását az adózó polgárok jó akaratát. Pénz kell a pokolból is, mert a legreményteljesebb tervező is pénz nélkül elbukik. Pénz kell a magán vállalat-hoz, pénz kell a köz célok előmozdítására, tehát mennyivel inkább szükséges a pénz a csaláságokhoz, egy nemzet leveréséhez, hol minden csatlóst meg kell fizetni, kik pedig sárkány módra nyelik a pénzt.

Bécsben tisztába vannak a helyzettel. Napokban dől el a nemzet sorsa, mert vagy elfogadják az ellenzék álláspontját és elmeneszti Fejérvárit társaival, vagy a mi valószínűbb félbe szakítanak minden kísérletet és rá lépnek a leplezetlen abszolútizmusra, a tagadhatlan erőszakra: szétkergetik az országházat, csendőrökkel töltik meg a megyeházát. katonasággal a községeket, elrendelik a sorozást és az adó kény-

szer utjáni behajtását. Ismétlődik az ötvenes évek nyomorúsága. A haladó-pártra akkor szükség nem lesz és Ugron János ur gyönyörködhetik kis játékába, ha ugyan ő helyette is nem tesznek katona vezető, mint tettek az ötvenes évekbe, mert az a nemzet, melynek fiai között ezerekre menő az áru, jobb sorsot nem érdemel.

Vigjáték a szomorúság között.

Bár mily szomorú dolog is, hogy akadnak magyar emberek, a nemzet leverésére és szívünk el is szorul minden erőszak ösmeretetésével, felfedezzük igen gyakran a humort is. Nem nevetséges-e, ha egy diszmagyarban megjelenő főispán záptojás és paradicsommal feldiszítve törtet elnöki székéhez, avagy egész nap feszült idegekkel lesi, hogy az ellenzék félbehagyva obstrukcióját szóhoz engedje jutni és ez a szóhoz jutás is sipszó és sékdörömbölés, átkozódások között történik. Nem komikus a mikor a főispán ur tolvaj kulcsal törekszik a főispáni székhez jutni. De úgy hiszem legjellemzőbb a pestmegyei állapot, hol a kormány minden alkalommal csufos kudarcot vall. Tahy főispánt megjelenése napján báró Prónay oly helyre csukta be, hova az ember, sőt a király is gyalog szokott menni. Tahy ur azóta olyan német, hogy ott hagyta főispánságát, Pestmegyét és rendszeres gyógykezelésnek kell magát alá vesse. Pestmegyébe ez idő szerint főispán, alispán és főjegyző egy személybe Fazekas Ágoston. De mivel Fazekas főjegyző a kormány felfüggesztő rendeletét kutyába vette és hivatalát továbbra is megtartotta, mit tett a kormány? Szabó László miniszteri tanácsos, Vásárhelyi Gyula segédtitkár és Römer József számellenőr személyébe miniszteri bizottságot küldött ki Fazekas felfüggesztésének foganatosítására. Fazekast annak rendje-módja szerint igyekeztek az alispáni szobába hivatni, de nem használt három rendbeli hívás sem, mert Fazekas kijelentette, hogy a kinek dolga van velem, az jöjjön hozzám. Mit volt tenni, a biztos urak felszedelőzködve átmentek a főjegyzőhöz, ki udvariasan fogadta, de kijelentette, hogy ő törvénytelen kormány-nak nem, csupán a törvényhatóságának engedelmessédek. Hasonlóképp nyilatkozott a helyettesítőül kinevezett Dubravicky főjegyző is. A kormány intézkedése fiaskot vallott és a nevelésbe fulad.

TANÜGY.

Módszeres szépírási irkák.

A székelyudvarhelyi községi tanítók által a népiskolák használatára szerkesztett «módszeres szépírási irkák» hét féle változatban Betegh Pál és Társa kiadásában Székelyudvarhelyen megjelentek. Midőn ezen körülményt tudomásukra hoztuk, legyen szabad felkérnünk tanítótársainkat arra, hogy ezen irkákat iskoláikba használatra bevezetni sziveskedjenek. Az Udvarhelymegyei Tanítók együttes közgyűlése ezen irkákat a szépírási fokozatos s így módszertani és eredményes tanítására egyhangulag alkalmasnak nyilvánította.

Az összes irkák teljesen fa és ásványi részekből mentes, igen finom, első minőségű irkapapírosból készültek s így a 2 filléres irkák jószág te-

kintetében felülmulják az eddig megjelent összes hasonló áru irkákat. A 4 filléres irkák pedig több levéllel és nehezebb papírból vannak előállítva.

Az irkák használatára névze megjegyezzük, hogy az 1. számú irkák, minthogy a kis gyermek keze a szabadabb és nagyobb terjedelmű vonalközökben való mozgást kívánja, az első osztály számára vannak szerkesztve.

Egy esztendő leforgása alatt a tanulók bizonyos ügyességet és szépírási készséget sajátítanak el s így a II. osztály számára a kisebb vonalközű 2. számú füzetek használandók, míg a III—IV. osztály számára a szokásos nagyságu vonalközökkel ellátott 3. számú füzetek.

A szépírásnak ezen irkákból való gyakorlása után, míg a közéletben használni szokott rendes betűnagyságu írásra, azaz az egyvonalas irkák használatára átmennének növendékeink, elkerülhetetlenül szükséges, hogy áthidalás és megfelelő átmenetképpen a IV. osztálynak karácson után, az V—VI. osztálylval pedig év elejétől irassunk a 4-ik számú irkába, melyeknek vonalközéi épen megfelelnek az egyvonalas irkába való írás betűnagyságának. Köztapasztalás, hogy ezen átmeneti irkák használatával, a növendékek nehezen tanulják az egyes vonalon való írást, mert egy részük rendszerint igen nagy, a más része pedig igen kis betűket ír, míg ezek előleges használatával a rendes illetve 3—5 mm.-es betűket könnyen fogják folytatólagosan írni az egyes vonalon ép úgy, mint szükség szerint a sorvezetőn is. Hogy ezen 4. sz. irkákat mennyi ideig használják a tanulók, annak megítélése a tanítóktól függ, legkevésbé azonban 4—5 ilyen irkát minden tanulónak rendszeres, figyelmes irással be kell írnia, hogy előkészülhessen a közéleti írás gyakorlására.

Az 5-ik számú egyvonalas irkákat a IV—VI. oszt. és az ismétlő iskolások használják meg pedig a szépírási gyakorlásán kívül többféle pl. nyelvtani, vagy fogalmazási stb. célra.

A kockázott 6. számú füzet mindenik osztályban az írásbeli számolás céljaira lett szerkesztve. A vonalás nélküli s így egészen tiszta lapu 7-ik számú füzetet használják a III. osztálytól felfelé, növendékek földrajzi rajz, illetve térkép szerkesztésére, vagy sorvezetőn való írásra stb. A középiskolai tanulók részére az említett füzetek közül a legmegfelelőbbek választandók ki.

Ezen irkák segítségével könnyen nélkülözhetjük a palatáblát, mert az 1. számú irka nagy közepben a fegyelmzettlen kezű kezdőgyermek, szabadabban mozogva írhatják az írás előgyakorlatait, a 6. sz. irka kockái közé pedig rajzolják a golyókat, kockákat, pontokat és írják a számjegyeket, a tiszta lapu irkákat pedig rajzolgatás céljára adjuk kezükbe.

Igen ajánlatos, hogy intézkedés történjék a gyermekeknek írószerekkel és füzetekkel való ingyenes ellátásáról, így soha fennakadás a tanulásban nem lesz. Ha ezek költségét a fenntartó testület nem fedezheti, még társadalmi uton is elő kell a szükséges összeget teremteni, mert aki ebben fárad, a maga könnyebb-ségére tesz és a tanuló sereg igen nagy hasznára munkálkodik. Tények bizonyítják ezen ajánlatunkat, melyet nem tudunk ezen irkák használati utasításának kibocsátása alkalmával elhallgatni.

A hétféle füzet rendeltetését így röviden ismertette, tájékozásul megjegyezzük, hogy a kiadó cég köteles az Önök kereskedőiknek 20 százalékos kiadótól vásárlt tanítónak a székely tanulók javára 10 százalékos és az Udvarhelymegyei Tanítók Otthona javára szintén 10 százalékos kedvezményt adni.

Egyben felkérjük kartársainkat, sziveskedjenek ezen irkák használati alkalmával az észlelhető tapasztala-

taikat Gyerkes Mihály főtitkárunkkal, ki ezen irkákknak épen egyik szerkesztője, közölni, hogy egy újabb kiadás alkalmával az esetleges hiányokat pótolni s így a fokozatos haladással való irástanításhoz, mindnyájunk által a legjobbnak ismert irkákat bocsáthatassuk tovább is rendelkezésre.

Mely után őszinte kartársi üdvözléssel vagyunk,

Székelyudvarhely, 1905. nov. 22.

az Udvarhelymegyei Tanító-egylet nevében:

Szász Ferenc, Gyerkes Mihály,
elnök, főtitkár,

2644—1905. szám.

Udvarhelyvármegye összes tanítóinak!

Az Udvarhelyvm. tanító-egylet f. évi közgyűlése által elfogadott módszeres írási füzetek Betegh Pál és Társa kiadásában elkészültek s közhasználatra rendelkezésre állanak.

Az irkák kiválóan alkalmasak arra, hogy a megfelelő vezetés mellett, a fokozatos haladást biztosítsák. Kiállításuk mintaszerű; áruk igen jutányos. Az irkák tehát önmagukért is pártolást érdemelnek. E vármegye tanítói részéről azonban különös figyelemre és pártolásra érdemesek abból az okból is, mert a jövővelüknek 10 százaléka az „Udvarhelyvármegyei tanítók otthona” alapja javára fordítatik. E vármegye néptanítói tehát saját osztályuk iránt való kötelességet is teljesítenek, midőn ezen irkákat a vezetésükre bízott iskolákba bevezetik.

Ebben a meggyőződésben jóindulatú figyelmükbe ajánlom ezeket az irkákat.

Meg kell jegyeznem, hogy a tanítók ezen irkákat nem erőszakolhatják, csak mint teljesen versenyképes, a forgalomban levőknél jutányosabbakat ajánlhatják a gyermekeknek.

Ember János,
kir. tanfelügyelő.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A kormány fél a szabad sajtótól.** Egymás után koboztatja el az ellenzéki lapokat. Nem jut eszébe Madách azon mondása, hogy „Nem a kakas szavára kezd virradni, de a kakas kiált, mert hogy virrad”. A nemzeti érzés hajnalhasadását hirdeti a sajtó. De ha a kakast megölik, azért a hajnali pirkadásból nem lesz éjféli sötétség.

— **Városi előértekezet.** Városunk képviselőtestülete ma (vasárnap) d. u. 4 órákor a városház tanácskozó termében előértekezetet tart a holnapi közgyűlés tárgyainak megvitatása céljából.

— **Csodálatos a történelmi események hasonlósága.** 1848-ban Magyarország teljhatalmu katonai parancsnokának nevezik ki gr. Lambergert. 1905-ben a vármegyei ellenállásának letörésére császári biztosokat küldenek. Pestmegyére ráküldik gróf Laszbergert. Még a név is hasonlít. Vigyázzon Laszberg, hogy úgy ne járjon, mint Lamberg!

— **Városi közgyűlés.** Székelyudvarhely rendezett tanácsu város képviselőtestületét e hó 27-én (hétfőn)

d. e. 9 órákor megtartandó rendes közgyűlésre hivta össze Gotthárd János polgármester. A közgyűlésnek igen fontos tárgyai vannak s reméljük, hogy a képviselőtestület minden egyes tagja részt fog venni egy a mai értekezleten, mint a holnapi közgyűlésen. A város jövő évi költségvetése, valamint Szakáts Zoltán volt polgármester és ifj. Solymossy Lajos számvevő igazoló jelentése a 300,000 korona kölcsön elszámolása ügyében, ugyszintén Kossuth Ferenc, Apponyi Albert gróf és Justh Gyula országgyűlési képviselőknek Székelyudvarhely város díszpolgáiraivá leendő megválasztása vannak napirenden s már ez is megérdemli, hogy a képviselő tagok mindnyájan ott legyenek.

— **A jótékony nőegyesület első filléres estélye** minden tekintetben szépen, mondhatni fényesen sikerült. Farczádi Erzszi szép énekét, a fülbe csengő népdalegyveleget, Nosz Ilonka és Lengyel József jól átgondolt és melegen átértett szavalaatát, valamint a program többi pontját is örömmel fogadta és lelkesen tapsolta a nagy és szép közönség. Mintha a hosszú pihenés után ujult erővel ültetne a társadalmi élet. Műsor után tánc is volt, a bevétel pedig, értesülésünk szerint, meghaladta a 40 koronát. Rendezők és szereplők méltán megérdemlik a szíves köszönetet és elismerést. Reméljük, hogy az ezután következő filléres estélyeken is, szép zene mellett vidáman fognak szórakozni a megjelenők; a dec. 2-iki tea-estélyen pedig a jókedv tetőpontjára jut.

— **Kereskedők és kereskedő-ifjuság Otthona.** Szövetkezésben van az erő. Leomlottak a válaszfalak. Kereskedőink az ifjúsággal egyesültek és Otthont alapítottak Székelyudvarhelyen. Folyó hó 22-én este 8 órákor történt meg az egyesülés szép ténye az ifjúsági kör helyiségében Persián János elnök vezetésével. Az ügyek előkészítésére kiküldött 14 tagú bizottság összes javaslatait egyhangulag elfogadták és megválasztották a tisztviselői kart, valamint a választmányt. Elnök: Persián János, alelnök: Gábor Márton és Zimny Ferenc, pénztárnok: Zsigmond József, ellenőr: Suller Ottó, háznagy: Sterba Ödön, titkár: Lázár Z. István, II. titkár: Demeter Ákos, könyvtárnok: Hann József, II. könyvtárnok: Soha Aladár. Ezeket hívták 15 rendes és 6 pótválasztmányi tagot választottak. Gyűlés után a jó magyar szokásnak hódolva, áldomásra gyűltek a Sándor-féle étteremben, hol az Otthon vezetőségére és a derek ifjúságra köszöntöttek poharat. Az új egyesületnek lelkes, kitartó és a kezdethez hasonló egyelőrt életet kívánunk!

— **Teaestély.** A nőegyesület dec. 2-án tartandó teaestélyén teritettek: Baranyai Margit, Bartha Iluska, Csicszer Erzszi, Farczádi Erzszi, Ferenczi Irén, Fülöp Erzszi, Gálffy Erzszi, Gotthárd Juliska, Kassay Irén, Manchen Margit, Molnár Margit, Nevelics Margit, Roediger Erzszi, Roediger Melánia, Reisenauer Hedvig, Reisenauer Jenni, Szabó Ilus és Szabó Mariska. — Fekete kávét adnak: Bagossy Béláné, Dollni Róbertné, Szabó Andrásné és Vári Albertné. Czukrázatban árulnak: Dr. Bodolla Gaborné, László Domokosné és Dr. Soó Rezsóné. A tea-csarnokban lesznek: Dr. Egyed Balázné, Nosz Gusztávné, Roediger Gyuláné és Simó Mátyásné. Szívtart

árulnak: Szabó Istvánné, Dr. Solymossy Lajosné és Pap Irma. Juksz tárgyak elárúsítói: Félegyházi Mariska, Kassay Paula és Szöllösi Irén. Pezsgő árulók: László Mariska, Lestyán Margit, Madarász Bea és Pap Andrásné Virágáros leányok: Demény Mariska, báró Orbán Aranka és Voith Mariska. Világposta kezelők: Nosz Ilonka és Ferenczi Margit. Déli gyümölcsöt és szerencsét is árul: Fortuna kisasszony. A sült feléket kiosztják: özv. Gyarmathy Sándorné, Heitz Vilmosné, özv. Kassay Endréné és Rössler Károlyné. Bort árulnak: Félegyházi Antalné, Kassay Józsefné és Vajda Ferencné.

— **Ezrek halála** jutott a csuz és köszvényes betegek közül Zoltán Béla gyógyszerészhez azon kiváló eredményekért, melyeket a híres Zoltán-féle kenőcs használatával ért el. E hirneves kenőcs még oly csuz és köszvényes betegek súlyos baját is meggyógyította, kik már évtizedek óta nem voltak képesek gyógyulást találni. Tudja meg hát mindenki, hogy ha családjában valaki csuz és köszvényben szenved, akkor meg kell hozatni a Zoltán-féle kenőcs üvegjét 2 koronáért a Zoltán-féle gyógyszer-tárból Budapest, V., Szabadság-tér.

— **A budapesti áru és értéktözsde köréből.** Felhívás. A tíz évig tartott üzlettelenség folytán felgyülemlt vagyon természetes következetességgel keresi a gyümölcsöző elhelyezést és miután a küszöbön álló közgazdasági átalakulás és a nemzeti befektetések a magyar értékek ár-emelkedését okvetlenül maguk után fogják vonni, Brünauer és Thein törv. bejegyzett jogosított tőzsdéügynöki cég (Budapest, V. Akadémia u. 6) közzé teszi, hogy ezen tőzsdén a hozzá érkezendő megbízások alapján, a kereskedelmi törvény, valamint a tőzsdeszabályzatoknak szigorú betartása mellett és kivétel nélkül csakis föltétlenül szolid ügyleteket, hajlandó közvetíteni. 286. 3

— **Polgári fillérestély.** Hétfőn volt az első polgári fillérestély városunkban. Solymossy Endre elnök családi gyásza miatt, Csillag József titkár mondott tartalmas megnyitó beszédet és a gazdag műsor minden egyes pontja nagy tetszésben részvett. Az e hó 27-iki (hétfői) fillérestélyt Lőfi Mici, Nuszbaum Hermin, Náni Alajos és Kosztándi Béni rendezik. Felolvas Horváth Rezső, szavalnak Mayer Margit és Gergely György, monologot ad elő Balázs Ferenc.

— **Rajzcsetek.** író és rajzeszközök legnagyobb választékban, olcsó szabott árak mellett: Betegh Pal és Társa könyv-, papir-, író- és rajzszerekkereskedésében, papírgyári raktárában kaphatók Székelyudvarhelyen.

LEGUJABB.

Fegyveres betörés a vármegye-házába.

Az erőszakos „szemét nép” Kristóval élén végső hadakozást folytat. Pestvármegye székházába betört Laszberg Rezső gróf Győrvármegye és Győr szab. kir. város főispánja, mint Kristó küldötte, aki a be sem iktatott, tehát hivatalába nem levő Tahy császári biztost akarja helyettesíteni — ideiglenesen. Laszberg karhatalommal feltörte a lepecsételt főispáni irodát. Eközben pedig Rudnai főkapitány pribékjeivel a 65-ös

ülésező bizottság tagjait, köztük Prónay báró főrendiházi és Pozsgay Miklós képviselőházi tagot kihurcolta a gyűlésteremből s a vármegyei ház elhagyására kényszerítette.

A vármegyei ház összes helyiségeinek ajtóit szuronyos csendőrök állották el, kiknek szigorú utasításuk volt arra, hogy a tisztviselőkn kívül senkit sem ki, sem be ne bocsássonak. A felháborító erőszakkal szemben kövendő eljárást legközelebb teszi szövé Pestvármegye törvényhatósági bizottsága.

Felhívás Udvarhelyvármegye erdőbirtokosaihoz.

Az állammal kötött szerződés 20 éves határideje három év múlva, tehát 1908. végével lejárt. Az erdőbirtokosok azon jó reményességben vannak, hogy az 1888. október 5-én kötött szerződés érvényben áll és annak 8-ik pontja szerint két évi előleges felmondás után az megszüntethető. Ennek következtében az erdők további kezelését a birtokosok maguk vehetik kezelésbe és a temételen erdőkezelési költségektől, legalább részben megszabadulnak.

Ez a reménykedés azonban csatlóka fény és ábrándozásnak mutatkozik. Mert most, amikor az erdőbirtokosok azon fáradoznak, hogy a szerződésben kikötött két évi előleges felmondás jogánál fogva az államerdészettel az erdők kezelésére vonatkozó szerződést, mintegy magán ügyleti egyezséget megszüntessék, arra ébrednek fel, hogy az 1898. évi tizenkilencedik törvényiikk zárohatározatában levő 57. §. az erdők állami kezelése iránt úgy intézkedik, hogy az erdőbirtokosok kizárólagos tulajdonát képező erdők ügyében kötött magánjogi szerződést hatályon kívül helyezte és az állami erdőkezelés főtartását újabb 10—10 évre, most már 18.000 korona évi erdőkezelési költség hordozása mellett, önkénytelenül az erdőbirtokosok nyakába kötötte.

Ezen eljárás a magán tulajdon szentségét igen furcsa világitásban tünteti fel, mert törvény szerint, a szerződések egyoldalulag, határidő előtt, fel nem bonthatók. Arra még a törvényhozásnak sem volt joga, mivel ezzel az erdőbirtokosok magán jogukban kiszámíthatatlan károsodást szenvedtek. Az erdőhivataltól meg számon sem kérhetik, hogy minő ellenszolgáltatást teljesített az erdőkezelési költségek arányában. Holott erre szerződésük értelmében joguk van, sőt az állam, mint vállalkozó, a birtokosoknak még esetleges kártérítéssel is tartozik.

Az erdőtörvény életbeléptetésével és szigorú alkalmazásával közgazdasági életünket tönkre tették. Megélhetési eszközeinket a kezünkől kiragadták. Az átmenet nélkül alkalmazott törvényből kifolyólag a Székelyföld népének legnagyobb része minden jövedelmi forrásától elesett, állattenyésztése szűk korlátok közé jutott. A másik rész pedig, mely egyedül az erdők faállagának feldolgozásából élt, egy csapásra elvesztette mindennapi kenyerét és vándor utra kelt, mint hűvös őszkor a jobb éghajlathoz szokott

madarak — zordon téli idő beállta előtt.

Ehhez járult még azon körülmény is, hogy a székely nép nem ismerén az erdőtörvény drákói szigorát, számtalan faizási és legeltetési kihágást követett el. S ma pedig a megélhetésért küzködve, akarva, nem akarva, sokszor elköveti a hibát. Ezekért természetesen a törvény rendelkezéseit minden kimélet nélkül alkalmazták és alkalmazzák. Így aztán némely község lakossága ezrekre menő pénzbírságot fizetett és fizet. A vagyontalanok pedig százával ültek és ülnek a tömlőben; a közérkölség mérhetetlen aláhagyatását vonván maguk után.

Kedves székely testvéreim!

A mikor 1888-ban az erdőbirtokok kizárólagos tulajdonát képező erdőterületeket az állami erdészet kezelésébe vette, illetve a mikor a törvény minket arra kényszerített, hogy erdőbirtokainkat állami kezelésbe adjuk: százados fenyő- és bükk-erdőket vettek át. Ha pedig most erdőbirtokainkon szét tekintünk, mit látunk? A százados erdők helyett: teljesen letarolt, pusztított területek végtelensége meredez ránk, ahol még fü sem terem.

Hova lett a milliókat ért gyönyörű erdőségek fája? Mit kaptunk érte? — kérdezed talán székely atyámfia. Megmondom a későbbi sorokban.

(Folyt. köv.)

Báró Orbán Ottó,
birt. elnök.

CSARNOK.

Halódó-párti alakok.

II.

A dalnok Judás.

Valahányszor hallottam a „Judás“ című költeményt elszavalni — tudja Isten, — akarva, nem akarva, mindig ez az ember jutott eszembe. Nem erkölcsiében, hanem alakjában kerestem akkor a Judást. A véres tragédiából ő emelkedett ki, sötét árnyként számlálgatva az árulásért kapott pénzt: „tiz... husz... harminc...“

Hanem hagyjuk most ezt!

Szegény országunkat, végig vezette az osztrák, a szenvedések keresztútján. Csaknem 400 esztendő alatt el is temette, sirját is lepecsételte. Örökről pedig bőven gondoskodott, hogy onnan ne támadhasson fel soha sem.

A második feltámadási kísérlet küszöbét már átléptük és még most is akadnak a magyar nemzetből katonák, örök, kik fegyveres erővel is odaállanak és azt kiáltják: Nem engedjük a magyar nemzet feltámadását, mert az osztrák császár még uralkodni akar.

Vármegyénknek ilyen „százados“ katonája a császári adminisztrátor, a közlegények között pedig ott találjuk őt, a dalnok „káplárt“.

Most már ismét megelevenedik a „Judás“ c. költemény alakja, de most minden erős fantázia nélkül hallom, hogy az erkölcsében megtevedett ember, miként számlálgatja az áruló pénzt: „tiz, husz, harminc“.

A római katonának zsoldot adtak. Mit bánta ő, ha egy Krisztust őriz a sirban, csak a zsoldját megkapja. Mit bánja Judás, ha egy nemzet van sirba temetve, csak járjon a bére.

De hiszen neki nincs hazája. Neki a haza nem oltár, mit „ősatyái építettek a magyarok Istenének; nem ház, hol az élet első

örömeit izlette; nincs kit kedvessé tegyenek az ezerféle édes emlékezet, a megszokás, a szeretet. A haza neki érdek, üzlet, melyet büntetlenül fel lehet áldozni — mondjuk — egy harmadik patika elejtéséért.

És ő is számlál: „egy, kettő“, de háromig nem akar eljutni; hanem mikor a hármadik is egyszer biztosan el fogja érni, akkor lesz Judáshoz konzekvens és itt nézze ki a történelemből, hogy Judás miként fejezte be életét.

Még kár is lenne, ha ily korán kárt tenne önmagában, kár lenne a szép bariton hangjáért. Csak legyen továbbra is regőc az adminisztrátor ur udvarában és énekeljen letűnt időkről, hősookról, hisz a közelmúlt elég anyagot ad.

Mily szép is, mikor a biztos körül sereglenek az udvaroncok? Örvendenek? Vigadnak? Isten tudja mit csinálnak! De egyszer csak megszólal rekedt hangján a biztos ur:

— Hé Ármány! Cognacot!

— Így! Jó találmány. Most egy éneket.

— Igyál! Sok dalt tudsz? Mondj egy viharost.

A dalnok pedig rázendít:

„Egy év le-föl. Egy hosszú éven át Vihartól uramat senki meg nem

S ha szive még úgy kikötöbe vágy: Sehol sem áll meg retentő hajója. De már lezajlott szörnnyű egy Megszáll, kiköt a parton vele.“

Igen, kikötött. Csak gyorsan a tatarozással! A míg ideje, szedjék rendbe a megtépett, rongyos hajót. Kívül-belül jól béleljék ki. Aranyat, ezüstöt bőven rakjanak bele, a harmadik patikát pedig hagyják ki. Elég kettő.

Mi lesz ennek a vége?

Ha lesznek ebben a vármegyében is kellő számmal hazafiak s pedig lenni kell, hisz magyarok vagyunk, kik a nemzet feltámadási törekvése elé nem engedik hengeríteni az osztrák hatalom által küldött sirköveket, akkor még fogunk hallani éneket, de nem Ármány dalnokmester énekel, hanem Ugró-Kukorica „János vitéz“, ki busan fogja zengeni:

„Beteg az én szivem tája,
Nincsen annak patikája.“

Mire a dalnok előugrik s vészteljesen fogja ordítani:

„Dehogy nincs! három is van!“

S hogy ne törje sokáig akkor a fejét, ime én most praescribálok a gyógyszerert:

Rp. 500 gr. strichnini.

500 gr. arzenici.

Egyszerre beveendő.

Be is veszik mind a ketten és „enyhit, miként a sir!“ ...

O.

TÖRVÉNYKEZÉS

Zsarolás. Tófalvi István (Istváné) és felesége szül. Fabian Rebecka korondi lakosok a btk. 350. §-ba ütköző zsarolás vétségével vádolva állottak a helybeli kir. törvényszék előtt. Beigazolást nyert ugyanis, hogy folyó évi július 19-én nevezettek özv. Fábian Istvántól 20 korona készpénzt erőszakkal, jogtalanul vettek el azon célból, hogy ebből az illető tartozásának megfizetésére kényszerítsék. Ezen cselekményükért a bíróság 8-8 napi fogházra ítélte őket.

Sulyos testi sértés. Gáspár Albert 24 éves, siklódi lakos, f. é. augusztus 6-án, Siklódmező nevű helyen, egy odaváló 23 éves leány ellen

közérkölsébe ütköző merényletet követett el. A megtartott főtárgyalás rendén azonban cselekményét a bíróság sulyos testisértés vétségének minősítette és ezért 14 napi fogházra s 10 K. pénzbüntetésre ítélte el.

Lopás büntette. Rigó Jánosné szül. Gothárd Mária 54 éves, homoródmási lakos folyó évi augusztus 21-én Homoródmáson Horváth János (alsó) bezárt házába az ellopott kulcs segítségével behatolt. A padlásra felmászott s onnan 12 K 99 f. érő ingóságot (buza, gyapju. gyolcs, talp) eltulajdonított. Ezért a bíróság 6 havi börtönrre, 2 évi hivatalvesztésre és a perköltségek megfizetésére ítélte.

Még egy sulyos testisértés. Balázs Dénes zetelaki lakos folyó évi július 5-én Lőrincz Lajost szándékosan oly mértékben bántalmazta, hogy az 6 hétig tartott sérülést szenvedett. Ezért 8 havi börtönrre ítélte el a bíróság.

Jövő évi esküdtek: Ájvász Kristóf kereskedő Székelykeresztur, Albert Péter kovács Székelyudvarhely, Ambrus Bálint kisbirtokos Szenterszébet, Ambrus János kisbirtokos Szentegyházalófalva, Ifj. András Ferenc kisbirtokos Szenttamás, Ifj. Bakk Albert Kecsetkislud, Barabás Jenő tanár Székelyudvarhely, Bálint János kisbirtokos H.-Karácsonfalva, Becsek Aladár nyomdatulajdonos Székelyudvarhely, Bencze Dénes nyug. szolgabíró Homoródszentpál, L. Ifj. Bencze Ferenc kisbirtokos Bágy, Benedek András kisbirtokos Homoródujfalva, Benedek Farkas kisbirtokos Biharfalva, Benedek Ferenc kisbirtokos Gyepes, Benedek Mózes alsó kisbirtokos Gyepes, Ifj. Benedek Mózes kisbirtokos Homoródjánosfalva, Id. Benedekfi Sándor kisbirtokos Rugonfalva, Benkő Mihály kisbirtokos Székelykeresztur, Biró D. Sándor kisbirtokos Alsósófalva, Biró Mihály birtokos Bethfalva, Biró Sándor hegyi kisbirtokos Petek, Bokor János nyug. tanító Rugonfalva, Daniel Lajos földbirtokos Vargyas, Elekes Dénes kisbirtokos Alsósíménfalva, Felszegi Farkas kisbirt. Kisgalambfalva, Flepsz József mészáros Parajd, Fernengel Gyula kereskedő Székelyudvarhely, Ferenczi István vendéglős, Félégyházy Antal tanár, Flórián Kristóf kereskedő Székelyudvarhely, Dr Fodor Boldizsár ügyvéd Székelykeresztur, Főris Áron kisbirtokos Kénos, Ifj. Galter János építész-mérnök Székelyudvarhely, Ifj. Gábor János felső kisbirtokos Mátisfalva, Gállfalvi Sámuel tanár Székelykeresztur, Gáspár János kisbirtokos Bardocz, Gergely Dénes kisbirtokos Homoródkeményfalva, Gergely Mózes kisbirtokos Fenyéd, Gergely Mózes kisbirtokos Homoródszentmárton, Gombos Sámuel tanár Székelykeresztur, Gyarmathy Lajos kisbirtokos Ujszékely, Hlatky Miklós tanár Székelyudvarhely Ifj. Istók József kisbirtokos Magyarós, Jakab István kereskedő Székelykeresztur, Id. Jakab Lajos kisbirtokos Kányád, Ifj. Jakab György szabó Székelyudvarhely, Jakobi János (150. hsz.) kisbirtokos Daróc, Jaeger Fr. József gyógyszerész Székelykeresztur, Kaszai Ákos magánzó Székelyudvarhely, Kányádi Miklós kisbirtokos Nagygalambfalva, Kolombán Ferenc alsó kisbirtokos Olasztelek, Koncz Ármán gyógyszerész Székelyudvarhely, Kovács Antal kisbirtokos Sükkő, Kovács Dénes mészáros Székelyudvarhely, Kovács Domokos nyug. kir. adóh. ell. Székelyudvarhely, Kovács Mózes kisbirtokos Muzsna, Ifj. Kovács P. Mózes cserépgyáros Székelykeresztur, Dr Kovácsy Albert ügyvéd Székelyudvarhely, Lőrinczi Domokos id. kisbirtokos Szentábrahám, Ifj. Lőrincz Lajos kisbirtokos Korond, Id. Lukács Domokos kisbirtokos Méréfalva, Makk

Ferenc kisbirtokos Lövete, Márk Ferenc kereskedő Székelyudvarhely, Márk András kisbirtokos Olasztelek, Máthé Pál birtokos Bikafalva, Máthé Zsigmond, kisbirtokos H.-Oklánd, Nagy Dénes kisbirtokos Farkaslaka, Nagy József kisbirtokos Olasztelek, Dr Nagy Sámuel ügyvéd, Novák Gyula ügyvédjelölt, Orbán Dénes mészáros Székelyudvarhely, Orosz Lajos földbirt. Szenterszébet, Ozsváth Ferenc kisbirtokos Kobátfalva, Papp Gergely szeszfőző Székelyudvarhely, Papp János kisbirtokos Méréfalva, Papp Mózes tanár Székelykeresztur, Pálffy György kisbirtokos Tarcsafalva, Dr Pál Ernő ügyvéd Székelyudvarhely, Ravasz Miklós kisbirtokos Homoródszentpál, Sándor Albert kisbirtokos Farczád, Sándor Albert kereskedő Székelyudvarhely, Sándor János ig. tanár Székelykeresztur, Sándor Mózes nyug. tanfelügyelő Székelyudvarhely, Sebesi Sándor kisbirtokos Rugonfalva, Sebestyén János kisbirtokos Zetelaka, Sikó Elek kisbirtokos H.-Ujfalva, Simó Ferenc (alszegi) kisbirtokos Atyha, Simó János kisbirtokos Bogárfalva, Solymosi Endre tanár, Dr Solymosi Lajos ig. tanár, Soó Gáspár ig. tanár Székelyudvarhely, Soó István kisbirtokos Betlenfalva, Szabó András tanár, Szabó Árpád tanár Székelyudvarhely, Szabó Ferenc kisbirtokos Dálya, Szabó István földbirtokos Székelyudvarhely, Szabó Mózes kisbirtokos H.-Szentmárton, Szakács Gyula szíjjgyártó Szeles Dénes timár, Szemléi Ferenc tanár Székelyudvarhely, Szentpáli Sándor kisbirtokos H.-Karácsonfalva, Szecsi Albert kisbirtokos Bethfalva, Székely Lajos kisbirtokos Vargyas, Székely Mózes (dombi) kisbirtokos Felsőrákos, Dr Szolga Ferenc tanár Székelykeresztur, Szőke Albert kisbirtokos Felsőrákos, Szöllősi Samu szeszgyáros, Tamás Albert tanár, Tassaly József mészáros Székelyudvarhely, Torday János (alszegi) kisbirtokos Szenterszébet, Tóth Péter kisbirtokos Vargyas, Dr Török Albert nyug. főispán, Dr Vass Lajos ügyvéd Székelyudvarhely, Vágási Zsigmond kisbirtokos Felsősófalva, Dr Várentsik Ferenc ügyvéd Székelyudvarhely, Vári Ödön kisbirtokos Alsósíménfalva, Dr Viola Sándor ügyvéd Székelykeresztur, Zárug Antal kereskedő Székelyudvarhely, Zöld Ádám kisbirtokos Magyarandásfalva, Zombor Domokos kisbirtokos Agyagfalva.

Helyettes esküdtek: Ifj. Asztalos Lajos csizmadia Székelyudvarhely, Bakk Mózes kisbirtokos F.-Boldogasszonyfalva, Balázs Dénes kisbirt., Balázs Károly esztergályos, Balási Ignác mészáros, Balló Zsigmond aranyműves, Barcsay Károly kereskedő, Barkóczy Albert mészáros, Bartók István lakatos, Bauer József korcsmáros, Bálint György timár, Benedek Géza cipész, Bodrogi István csizmadia, Darvai Dániel csizmadia, Dézsi István kordoványos, Fábian József fakereskedő Székelyudvarhely, Ifj. Fekete Pál kisbirtokos Bögöz, Fischer Ferenc kefékötő, Haberstumpf Károly építész, Haurik Alfréd sörgyáros Székelyudvarhely, Id. Hegyi Ferenc kisbirtokos Szentlélek, Herczeg Albert csizmadia, Hodor Károly bádogos, Kassay Gyula kordoványos, Ifj. Keszler János timár, Dr Kovács Géza fogorvos Székelyudvarhely, Köteles István kisbirtokos Kadicsfalva, Mihályi János kisbirtokos Bögöz, Molnár Károly nyug. tanár Székelyudvarhely, Nagy Fr. Elek timár Székelykeresztur, Nagy László kisbirtokos Patakfalva, Rájk József ifj. csizmadia, Riemer K. Gusztáv ügynök Székelyudvarhely, Szabó József asztalos Oczfalva, Szabó Ödön fodrász, Szebeni Antal timár Székelyudvarhely, Tóth Károly, kisbirtokos Bikafalva, Ugron Zoltán földbirtokos Fiátfalva, Vajda Lajos fakereskedő, Verestői Dániel csizmadia Székelyudvarhely.

Legelősebb és legesinosabb nyomtatványokat készít Betegh Pál és Társa nyomdája Székelyudvarhely.

KÖZIGAZGATÁS

Az udvarhelyvárm. gazdasági egyesülettől.

318—905. szám.

FIGYELMEZTETÉS.

Az országos gazdasági munkás- és cselédpénztár igazgatóságának felhívására figyelmeztetjük gazdátársainkat, hogy az 190. XVI. t.-c. 8. §. alapján cselédjeik után reájuk kirótt 120 filléres járulékaikat minden év április 1-ig saját érdekükben fizessék be; mert nemfizetés esetén, a cselédet ért baleset után a pénztár segélyt nem ad és a segélypénztártól kapandó segély a szerencsétlenül járt cseléd a mulasztó gazdán jogosított követelni.

Székelyudvarhely, 1905. nov. 18.

Az elnökség.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr Hinlédér Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa ujság-kiadó intézete.

Torna- és

Vívóegyesület.

Felkérem az érdeklődő sport férfiakat, hogy f. hó 26-án vasárnap d. u. 3 órakor az áll. főreáliskola tornatermében egy torna és vívóegyesület alakításának megbeszélése végett megjelenni sziveskedjenek.

Az ügy érdekében kérem, hogy lehetőleg mindazok, kik az eszmét pártolják, eljöjjenek.

Dobó Zoltán,

áll. főreáliskolai tornatanító, vívómester.

Kiadó koresma.

Homoródoklándon a községi koresma családi viszonyok miatt albérlébe azonnai kiadó. Bővebb felvilágosítás a bérlőnél Oklándon nyerhető.

M. kir. államvasutak.

Téli menetrend.

Ervényes 1905. évi október hó 1-től.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. — Nagyvárád — Predeal	Szv.	Gyv.
I-III.	I-II.	Állomások	I-III.	I-II.
506	502		507	501
1152	1119	i Budapest k. p. u.	710	750
1206	1132	i Szolnok	322	532
144	1249	é Szajol	304	519
344	211	é Püspökladány	119	403
410	278	é Nagyvárád	1109	238
834	523	i Nagyvárád	1037	232
		é Kolozsvár	605	1110
		i Décs	349	
		i " "		
854	611	i Kolozsvár	521	1050
1016	729	é Aranyos-Gyéres	348	930
1044	750	é Székely-Kocsárd	307	900
433	1025	é Marosvásárhely	1235	538
538	526	i " "	537	1123
1149	832	é Tövis	157	812
402		é Arad	635	
704		i " "	850	
1258	904	é Küküllőszög	1248	735
818		é Sövár		150
		i " "	859	
137	943	é Kis Kapus	1141	656
358	1257	é Nagy-Szeben	731	445
1120	731	i " "	1257	915
213	947	i Kis-Kapus	1109	670
340	1053	é Segesvár	948	549
613	133	é Székelyudvarhely	705	305
347	1100	i Segesvár	922	542
750	209	é Brassó	532	245
106	652	é Kézdi-Vásáros	1016	
306		é Gyimes	szsz.	445
		i Brassó	728	218
		é Predeal	612	112
		é Bukarest		805

Az aláhúzott számok éjjeli időt jelentenek. Az i — indulás; é — érkezés.

Privát órát ad elemi és középiskolai tanulóknak. *Egyetemi hallgató.* Cim a kiadóhivatalban.

KIADÓ LAKÁS,

mely áll 3 szoba, konyha, kamara stb. hozzátartozóival s külön udvar 1906. évi április 24-től kiadó. Cim a kiadóhivatalban.

Birtokot keresek megvételre, nagyobb gyümölcsökkel, lakóházzal és gazdasági épületekkel, valamint tejgazdaságnak megfelelő is hasznos bérbe **Bokor András** Kossuth-utca 16.

Vívótanfolyam!

Alulírott f. évi december hó 1-től kezdődőleg az állami főreáliskola tornatermében az olasz rendszerű kardvívásból *vívótanfolyamot* tartok. Tanítási-díj havonta 10 korona. Heti óraszám: 2. Társaságoknak külön óra. Jelenkezhetni naponta d. u. 5 órától a tornateremben.

Dobó Zoltán

okl. áll. főreáliskolai tornatan., vívómester.

Utánzatoktól óvakodjunk!

Az alanti cimke, a **MILLY** szó, valamint a **NAP** védjegy törvényileg vannak védve.

Or. és kir. szabadalmazott Milly-Gyertya-Szappan és Glycerin-Gyertya. Sarg F. A. Fin és Társa, Becs. oszák és kir. udvarbiztosok IV. Alleegeze 24. Gramm 1 80 rendű minden szál gyertya a „MILLY” és a „NAP” védjeggyel van ellátva. Oszimko és az a szó „Milly” törvényileg védve. Utánzatoktól óvakodjunk!

Az elmúlt rendkívüli száraz nyár folyamán ismét a Küküllőmenti Első Szőlőoltványtelep
(Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes, 194 Nagy-Küküllőmeze.) volt az egyedüli az egész országban, mely oltványait óriási mennyiségű, naponta 5 millió liternyi vízzel öntözte, s ennek folytán az egyedüli szőlőtelep, amely ez évben is valóban szép és minden tekintetben kifogástalan szőlőoltványokat szállít. Képes árjegyzék számos elismerő levéllel ingyen és bérmentve.

NAPTÁRAK!
AZ 1906. ÉVRE
már megjelentek és kaphatók
BETEGH PÁL ÉS TÁRSA
könyv, zenemű- és papírárukereskedésében
Előjegyzési naptár . . 60 fillér.
Erdélyi képes naptár. 60 „
Az erdélyi vásárok legpontosabb jegyzékével.

Iszákosság nincs többé!
Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.
A COZAPOR többet ér, mint a világ mindegyik szeszes itala, mert csodálatos illata, egészséges és szeszes itallal.
A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt felesleg, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető meá csak nem is sejt, mi okozta javulását.
COZA a családok ezreit békítette ki ismét sok ezer férfit a szegény és hecstelenség, megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szerencséhez segített és nagyon sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.
Az intézet, mely a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják, egy próba-adagot és egy köszönő irással küldi, melyben díj- és költségmentesen küldi, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hitásáról. Kezeskedünk, hogy az egészégre teljesen ártalmatlan. 128

COZA INSTITUTE
(Dept. 186.)
62, Chancery Lane, London, Anglia.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET **BETEGH PÁL ÉS TÁRSA** **KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS**

Verseny kizáró olcsó árban elfogad és szakszerű, izléses kivitelben készít el mindennemű **nyomatványt és könyvkötői munkát**
Költségvetés ingyen és bérmentve!
Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabirói, községi, körjegyzői, ügyvédi, végrehajtói nyomtatványok áruháza
A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatvány-raktára.

Folyóiratok, hírlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfelszámítás nélkül megrendelhetők.
Zeneművek papir-, író- és rajzszerek
nagy választékban és olcsó árban!
Teljes könyvtár- és irodaberen-dezések mérsékelt árak mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!
SZÉKELY-UDVARHELY
legelterjedtebb függetlenségi lap szerkesztősége és kiadóhivatala.

Gyertyánffy J. fiai vasnagyszerkedésében Székelyudvarhelyen.
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban

FONOGRÁF ÉS GRAMOFON

Helyszűke miatt fonográf és gramofon tetemesen leszállított áron eladó
 Betegh Pál és Társa könyv- és papírüzletében Székelyudvarhelyen.

Kedvező alkalom a legolcsóbb bevásárlásra!

NAGY ALKALMI VÁSÁR!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására, hozni, hogy üzletemet a jövő év elején a Fröhlich Testvérek újonnan épült házába szándékozom áthelyezni, ennél fogva elhatároztam, hogy az üzletemben levő árukat, u. m. mindennemű porcellán- és üvegtárgyakat, tejes, fehér- és ebédlő **szervizeket** és **edényeket, evőeszközöket**, mindennemű fali, asztali, ebédlő, függő, luster és éjjeli **lámpákat, kina-ezüst** disztárgyakat, fali, asztali és zseb **tükröket, majolika** vázák és disztárgyak, dohány- és oldaltárcák és pénzes erszenyeket, óvodás és iskolás gyermekeknek iskola-táskák, bevásárlási táskák és kosarakat, **sétapalcákat, fog-, haj- és ruha-keféket**, dominó, sakkjáték és egyéb **társasjátékokat**, asztali és állványos **dohányzó-készleteket**, ecet, olaj- és sőtartókat, **Gyermek bábukat, pipere-cikkeket, pipere-szappanokat**, gipsz-alakokat és számtalan itt fel nem sorolt tárgyakat **bámulatos olcsó áron kiárusítom!!** Midőn ezen körülményről a n. é. közönséget tisztelettel értesítem, egyúttal b. pártfogását kérem kiváló tisztelettel **Szentpétery Gergely.**

Költözésködés miatt nagy kiárusítás!

Bámulatos olcsó árak! Kedvező alkalom!

Csak rövid ideig! Ragadjuk meg az alkalmat!

EGYSZERI átsimítás

SCHICHT-Szappannal

(«szarvas» vagy «kules» szappan) pótol
 KÉTSZERI átsimítást közönséges
 szappannal.

Schicht-szappan a legjobb és használatban
 a legolcsóbb! 180

PÉCSI SÁMUEL

BUDAPEST, VI. ker. Gyár-utca 48. szám.

Benzin-motorok és gazdasági gépek gyári raktára. Benzin-motorok, benzin-lokomobilok és cséplőkészletek, nyersolaj-motorok, szivógázmotor-berendezések és mindennemű gazdasági gépek.

Elsőrendű gyártmányok, mérsékelt árak és kedvező fizetési feltételek.

Árjegyzék ingyen. — Közvetítők díjaztatnak.

KÉPES LEVELEZŐLAPOK

nagy választékban és feltűnő jutányos áron állanak a nagyszámú közönség rendelkezésére.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv-, zenemű- és papírkereskedése Székelyudvarhelyt.

OLCSÓ és jó BUTOR

bevásárlási forrás.

GYARMATHY ISTVÁN

épület- és butorasztalosnál
 Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt

Fűszer-, porcellán- és üvegtárgykereskedés!

Csodálatos olcsó a Bonhegyi borvíz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendellenességében, az epekövek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden ne-mében, a nyálkás aranyérben, hasszervi dugulásokban, húgykő képződéseiben, mézes húgyárban, görvél- és mirigydagokban, angolkóros csontlágyulás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Heten-kint háromszor friss töltés! — Raktár SZENTPÉTERY GERGELYNÉL, Székelyudvarhelyt

Készlet Főket vize 14 fillér!

Baross-forrás borvíze 8 fillér

Kérem a cégre ügyelni!

A „Székely-Udvarhely“ hirdetései eredményesek.

„Hermandol“ k ozet-papír a legjobb!

HEGEDŰ, VONÓ, KELLÉKEK ÉS HUROK

SZIVAR-, SZIVARKA-,

DOHÁNYTÁRCÁK

ERSZENYEK ÉS PÉNZTÁRCÁK

MONOGRAMMOK levélpapír és fehérnemű bélyegzéshez,
 minden betűvel, 1 drb 1 kor. Kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv- és papírkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Mesés és imakönyvek, zeneművek!

Papírok, írószerek, szivacsok!

Olcsó legyek és díszműtáruk!

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza
 Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

**Iskolás fiúk
 Diákok részére**

Kész ruhák, kalapok, ingek, nyakkendők, harisnyák, cipők és ágyneműek nagy választékban, előnyös és olcsó árakban kaphatók.

Divatos és olcsó ruha-vállalat merték után,
 a ruhák ingyen takarításával.

Legolcsóbb árak!

Új bórondók a legnagyobb választékban.

Nagy választék nyakkendők- és kalapokban